

HJORT

Styrearbeid og styreansvar

Advokatene Kristin Veierød og Alex Borch
Advokatenes fagdager – fredag 20. mai 2022

1

H

Innledning

2

H

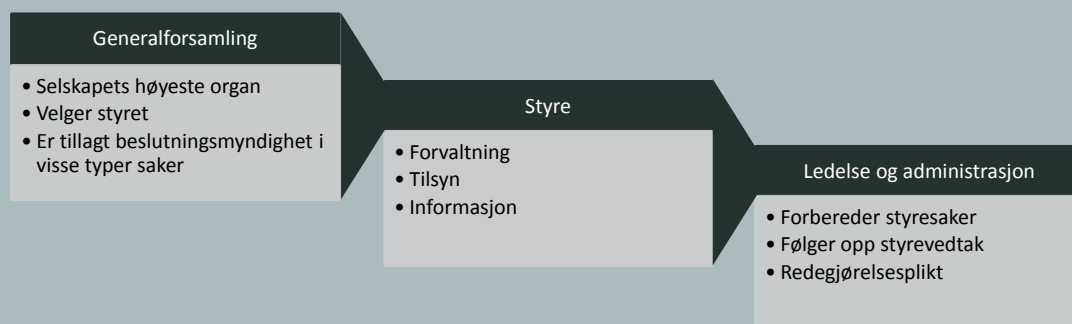
Tema i dag

- Styrearbeid – praktisk vinkling
 - Styrevalg og -sammensetning
 - Styrets oppgaver og ansvar
 - Planlegging og gjennomføring av styremøter
 - Samhandling med administrasjonen m.v.
- Styremedlemmers erstatningsansvar
- Avgrensninger

3

H

Styrets rolle

4

H

Valg og sammensetning av styret

5

H

Styrets sammensetning

- Velges av generalforsamlingen, jf. aksjeloven § 6-3 (1)
- Absolutte krav
 - Aksjeloven § 6-1: Minst ett styremedlem
 - Krav i vedtekter, aksjonæravtale m.v.
 - Ansattrepresentanter, jf. aksjeloven § 6-4
- Sentrale hensyn
 - Selskapets behov for kompetanse, kapasitet, mangfold m.v.
 - Aksjonærfellesskapets interesser
 - Uavhengighet
 - Fungere godt som kollegialt organ
- Valgkomité
- Bør ha forutsetninger for å foreta selvstendige vurderinger av saksfremlegg og selskapets virksomhet

6

H

Valg av styremedlemmer

Kompetanse

- Strategi
- Økonomi
- Juridisk
- Teknisk
- Bransje
- Styreerfaring

Representasjon

- Aksjonærer
- Ansatte
- Uavhengig av særinteresser

Annet

- Kapasitet
- Nettverk
- Interesse
- Kjønn
- Alder
- Mangfold

7

H

Styrets oppgaver og ansvar

8

H

Styrets oppgaver – tre hovedkategorier:

Forvaltning

- Aksjeloven § 6-12
- Forsvarlig forvaltning av selskapet
- Forsvarlig organisering av virksomheten, herunder ansette daglig leder
- «I nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter», kan fastsette retningslinjer
- Skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og påse at virksomheten, regnskap m.v. er gjenstand for betryggende kontroll
- Iverksetter de undersøkelser styret finer nødvendig
- Andre oppgaver iht. aksjeloven og annet regelverk

Tilsyn

- Aksjeloven § 6-13
- Tilsyn med selskapets ledelse og virksomheten for øvrig
- Kan fastsette instruks for daglig leder
- Sikre styret nødvendig informasjon for å ivareta forvaltningsansvaret m.v.
- Avdekke eventuelle misligheter
- En selvstendig aktivitetsplikt – kan ikke bare avvente informasjon fra adm.
- Rutiner for kontroll
- Jf. også daglig leder leders informasjonsplikt, aksjeloven § 6-15

Informasjon

- Plikt til å gi informasjon til generalforsamlingen
- Plikt til å gi informasjon til myndigheter, kreditorer, ansatte mv.

9

H

Konkretisering av sentrale styreoppgaver:

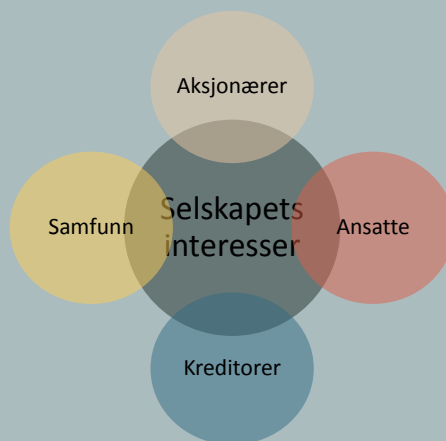
- Utarbeide mål, strategi og risikoprofil – jevnlig evaluering/vurdering
- Virksomhetsplaner
- Risikostyring og internkontroll
- Budsjett og budsjettoppfølging
- Årsregnskap og årsberetning
- Compliance spørsmål m.v.

10

H

Styrets arbeid

- Styret som et kollegialt organ
- Ivareta selskapsinteressen
- Styreleders rolle
- Bruk av underutvalg/komiteer m.v.
- Habilitet, jf. aksjeloven § 6-27
- Styreinstruks, jf. aksjeloven § 6-23
 - Påbudt i selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret
 - Skal regulere styrets arbeid og saksbehandling m.v.
 - Vedtas og endres i utgangspunktet av styret selv
- Daglig leders ansvar bør reguleres i egen instruks, jf. aksjeloven § 6-13

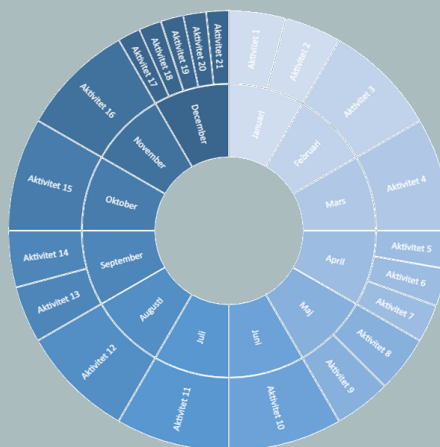

11

H

Årsplan

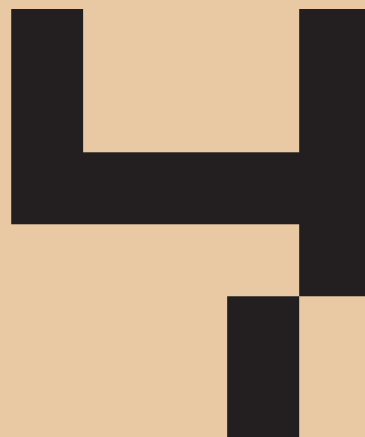
- Bør fastsette årsplan for styrets arbeid, herunder:
 - Hvor mange styremøter?
 - Strategi og handlingsplaner
 - Budsjett
 - Årsregnskap og årsberetning
 - Risikostyring og internkontroll
 - Compliance relaterte spørsmål
 - Faglig utvikling
 - Samarbeid og egevaluering
 - «Krisberedskap»

12

H

Planlegging og gjennomføring av styremøter

13

H

Formelt

- Styreleder sørger for at styret får til behandling de saker som hører under styret, jf. aksjeloven § 6-20
- Innkalling, jf. aksjeloven § aksjeloven § 6-22
- Saker behandles i møte med mindre sakene kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte, jf. aksjeloven § 6-19
- Forberedes av daglig leder i samråd med styreleder – krav til tilfredsstillende behandlingsgrunnlag, jf. § 6-21
 - Viktigheten av godt opplyste saker
- Styremøtet ledes av styreleder, jf. § 6-19
- Beslutningsdyktighet og flertallskrav, jf. aksjeloven §§ 6-24, 6-25, 6-26
- Protokoll, jf. § 6-29

14

H

Praktisk gjennomføring

- Den enkeltes forberedelse
- Styreleders møteledelse
 - Betydningen av åpen og konstruktiv diskusjon
 - Klare konklusjoner
- Presentasjon av saker
- Sondre mellom orienterings-, drøftings- og beslutningsaker
- Fornuftig tidsbruk og -format
- Håndtering av uenighet
- Avstemming og protokollering
- Ekstern kommunikasjon

15

H

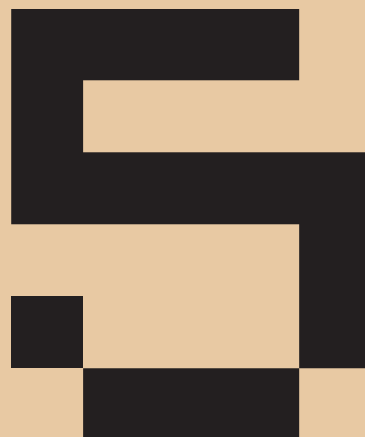
Nyttige anbefalinger og verktøy

- Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse (NUES) – utarbeidet for børsnotert virksomhet
- Andre verktøy/hjelpemidler:
 - Digitale styreportaler
 - Gode maler
 - God administrasjon
 - Styresekretær
 - Oversiktlige presentasjoner

16

H

Samhandling med administrasjonen m.v.

17

H

Forholdet til ledelse og administrasjon

- Forholdet til daglig leder
 - Betydningen av tillit
 - Klar stillingsinstruks
 - Forberedelse av styremøter
 - Dialog i enkeltsaker
 - Informasjon og rapportering
 - Kontakt med daglig leder utenom styremøter
 - Medarbeidersamtale mellom styreleder og daglig leder
- Forholdet til administrasjonen for øvrig

18

H

Forholdet til aksjonærene

- Forberedelse og avholdelse av generalforsamling
- Håndtering av aksjonærinteresser
 - Informasjon og kommunikasjon
 - Kontakt med aksjonærer utenfor generalforsamling
 - Styresak vs generalforsamlingssak
 - Instruksjer fra generalforsamlingen

19

H

Styreansvar

20

Aksjeloven § 17-1 første ledd

- «Selskapet, aksjeeier eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende.»
- Fire grunnvilkår:
 - Ansvarsgrunnlag
 - Tap
 - Årsakssammenheng
 - I den nevnte egenskap

21

Ansvarsgrunnlag – noen utgangspunkter

- Må vurderes med utgangspunkt i de oppgavene og pliktene styremedlemmer har etter aksjeloven
- Brudd på skreven handlingsnorm medfører som hovedregel ansvar
- Vurderingen må foretas med utgangspunkt i situasjonen da den ansvarsbetingende handlingen fant sted
- Alle styremedlemmer kan pådra seg ansvar, jf. Rt-2011-562 avsnitt 44:
«A, som etter det opplyste, er siviløkonom, har anført at han ikke har de samme forutsetninger som et erfarent styremedlem, og at hans deltakelse i styret skyldtes vedtektenes krav om at det blant styremedlemmene skulle være tre ansatte. Jeg finner det klart at de omstendigheter A har påberopt, ikke kan tillegges noen vekt ved vurderingen av hans ansvar.»

22

H

Ansvarsgrunnlag – kommersielle beslutninger

- Rt-1991-119 om ansvar for styremedlemmer i et befrakterselskap for en bestemt reise

«I vår sak er det ikke gitt uriktige eller villedende opplysninger. Det styremedlemmene bebreides for, er at de burde ha grepet inn og forhindret certepartiinngåelsen når linjens økonomiske stilling var så vanskelig.»

«Det var til disposisjon en kapital på ca USD 113.000, man hadde et ikke realistisk håp om at reisen ville gi overskudd og dermed snu stillingen for linjen – iallfall hadde man håp om å kunne unngå tap. Endelig finner jeg å måtte legge til grunn at styremedlemmene iallfall i februar 1984 handlet i tillit til at interessentene fremdeles var så innstilt på å opprettholde linjen at ytterligere kapital ville bli stillet til disposisjon dersom dette skulle bli nødvendig.

Vel kan man kanskje si at styremedlemmene handlet ut fra en noe høy grad av optimisme. Det må likevel sies å ligge en normal forretningsmessig vurdering til grunn for deres disposisjon.»

23

H

Ansvarsgrunnlag – manglende informasjon om økonomi

- HR-2017-2375-A om ansvar for daglig leder i et skipsverft som mottok utstyr på kreditt fra en underleverandør som ikke ble informert om verftets vanskelige økonomiske stilling
- Det personlige ansvaret for kreditortap som følge av unnlatt varsling, rekker ikke nødvendigvis like langt som den kontraktsrettslige varslingsplikten for selskapet

«(40) For det første bør aktsomhetsnormen gi ledelsen et visst strategisk arbeidsrom utover det den kontraktsrettslige lojalitetsplikten isolert betraktet kan tilsi, også til å arbeide for å redde virksomheten «i det stille».

(41) For det andre bør aksjeloven § 17-1 her praktiseres på en måte som gir selskapsledelsen en rimelig grad av forutsigbarhet. Insolvens er et innarbeidet og nokså avklart kriterium, og det er også ellers egnet som utgangspunkt for varslingsplikten. Aktsomhetsnormen for så vidt gjelder det tapet som en kreditor måtte lide fordi han ikke blir varslet om sviktende økonomi i selskapet, bør altså kunne presiseres slik at det ikke – iallfall ikke under ordinære forhold – vil være aktuelt med personlig ansvar så lenge ledelsen på et forsvarlig avklart grunnlag bygget på at selskapet var solvent.

(42) For det tredje tilsier hensynet til sammenheng med den etablerte aktsomhetsnormen under § 17-1 for så vidt gjelder styrets plikt til å begjære oppbud, at personlig ansvar for ikke å ha varslet kreditorene om økonomisk svikt ikke bør inntre selv om selskapet nok var insolvent, dersom det likevel var et realistisk håp om å kunne redde selskapet fra konkurs, selskapets ledelse arbeidet aktivt og lojalt med dette for øyet og kastet kortene innen rimelig tid.»

24

H

Styremedlemmers undersøkelsesplikt

- LB-2013-3295: Søksmål fra bank som hadde gitt lån til et selskap med uriktige regnskaper
 - «Etter aksjeloven § 6-14 første ledd er det daglig leder som står for den daglige driften av selskapet. Daglig leder, i vår sak M A, som i tillegg var styreleder, har også ansvaret for at regnskapsføringen skjer på korrekt måte, jf. § 6-14 fjerde ledd. Styret har imidlertid et overordnet ansvar for forvaltningen av selskapet og må føre tilsyn og kontroll med den daglige ledelsen og virksomheten for øvrig etter reglene i § 6-12 og § 6-13. Det innebærer bl.a. at styret må sørge for at økonomiforvaltningen og regnskapene «er gjenstand for betryggende kontroll», og at egenkapitalen er forsvarlig, jf. § 6-12 tredje ledd, jf. § 3-4 og § 3-5.
 - Sentralt for vår sak er at styret ikke uten videre kan slå seg til ro med opplysninger som daglig leder gir, men etter forholdene må gjøre egne undersøkelser eller pålegge daglig leder å redegjøre for en sak, jf. § 6-12 fjerde ledd og § 6-15 andre ledd. Spørsmålet om styret har en slik handleplikt, må vurderes konkret i den enkelte situasjon.»

25

H

«Lagmannsretten finner ikke at T og W-L har misligholdt sin tilsynsplikt ved å unnlate slike undersøkelser. Det forelå ingen konkrete forhold som tilsa en grundig gjennomgåelse av web-prosjektet sommeren 2006. Prosjektet var igangsatt under det tidligere styret, og revisor hadde godtatt at investeringen ble aktivert som egenkapital i det nylig avlagte årsregnskapet for 2005. A hadde dessuten allerede gitt en overordnet beskrivelse av prosjektet i e-posten fra mars 2006. Det var ikke noe oppsiktsvekkende ved opplysningene – verken når det gjaldt prosjektet som sådant eller investeringens størrelse. ...

Det eneste konkrete forholdet som kunne tale for nærmere undersøkelser, er at det tidligere styret som igangsatte web-prosjektet, hadde en snever sammensetning ved at det kun besto av A selv og to ansatte i World Travellers AS. I lys av de øvrige omstendighetene kan dette ikke være nok til å utløse en konkret og umiddelbar undersøkelsesplikt for det nye styret, enn mindre en erstatningsplikt for å ha unnlatt undersøkelser. I vurderingen av styrets aktivitetsplikt må det tas hensyn til at World Travellers AS på denne tiden fremsto som et selskap i vekst og fremgang, og med en kompetent og profesjonell ledelse. ...

Om anketotpartene skal bli erstatningsansvarlige for ikke å ha gjennomgått web-prosjektet sommeren 2006, må det være ut fra et prinsipielt syn om at nye styremedlemmer har en tilnærmet generell og umiddelbar plikt til å ettergå større prosjekter som er igangsatt under tidligere styre, selv om det ikke er noe spesielt ved prosjektet som er egnet til å vekke bekymring. Et slikt standpunkt er det ikke grunnlag for.»

26

H

Styremedlemmers plikt til oppfølging

- Rt-2011-562 der en stiftelse tok imot «innskudd» som finansierte driften av Stiftelsen Helios
- Stiftelsen fortsatte å ta imot «innskudd» etter at økonomien ble svekket

«Styret kunne naturligvis benytte administrasjonen til å iverksette styrets vedtak, men måtte selv føre kontroll med at saken ble fulgt opp på fastsatt måte. Styreformannens ansvar blir ikke mindre om han skulle ha unndradd seg sitt ansvar på en slik måte at han ikke ble kjent med det nærmere innhold i de tilbakemeldinger stiftelsen fikk fra Kredittilsynet.»

27

H

Eksempler på tapsposter – LB-2015-16484

- Bakgrunn: Stangeskovene AS, samtykkenektelse (Rt-2013-241) og gransking
- Ansvar for selskapets egne og idømte sakskostnader i Rt-2013-241 (dissens 2-1)
 - «Flertallet mener således at det var erstatningsbetingende uaktsomt å bidra til at selskapet ble involvert i tvisten. ... I lys av styremedlemmenes reelle motivering, og at styremedlemmene etter bevisførselen i lagmannsretten synes å ha unnlatt å orientere selskapets juridiske rådgiver om denne, kan styremedlemmene bebreides for å ha innhentet juridiske råd uten tilstrekkelig grunn. ... Generalforsamlingen ble ikke orientert om styrets reelle motiver. Generalforsamlingens tilslutning til styrets standpunkter og planer kan ikke være ansvarsfrie for S og B.»
- Ansvar for granskingskostnader
 - «Denne lagmannsrett kan ikke se annet enn at granskernes funn har vist at det var nødvendig med gransking og at selskapet ved styret ikke hadde gitt tilstrekkelig informasjon om de faktiske forholdene. Styremedlemmene var klar over de faktiske forholdene, og må bebreides for ikke å ha gitt fullstendige opplysninger. Gjennom praktiseringen av formidlingsordningen og unnlattelsen av å gi fullstendig informasjon på et tidligere tidspunkt kan ankemotpartene klandres for at selskapet ble påført utgiftene til gransking»

28

H

Årsakssammenheng

- God generell sammenfatning i HR-2021-967-A, som gjaldt ansvar for styremedlemmer i et selskap som hadde benyttet Landskapsentreprenørene som underentreprenør i et byggeprosjekt uten å informere om svak økonomi:

«(30) Landskapsentreprenørene skal derfor stilles som om styremedlemmene ikke hadde vært uaktsomme. Det må da skje en sammenligning av to hendelsesforløp: det *hypotetiske* hendelsesforløpet, det vil si det hendelsesforløpet som sannsynligvis ville skjedd hvis aktsom informasjon om [virksomhet]s økonomiske stilling hadde blitt gitt, og det *faktiske* hendelsesforløpet. Mellom disse to hendelsesforløpene eksisterer en økonomisk *differanse* for Landskapsentreprenørene, og det er denne differansen som – dersom den er positiv – er selskapets økonomiske tap som skal erstattes.

(31) Det faktiske hendelsesforløpet er her i all hovedsak kjent og uomstridt. Tvilen knytter seg til det hypotetiske hendelsesforløpet, som er kontrafaktisk og derfor ikke kan fastlegges med sikkerhet. Som det fremgår av sitatet fra Sunnfjordtunelldommen, har styremedlemmene tvilsrisikoen ved fastleggingen av det hypotetiske forløpet.»

29

H

Konkret tapsberegning i HR-2021-967-A

- 1. januar 2016:
 - Da var selskapets økonomiske stilling blitt så dårlig at styremedlemmene hadde en plikt til å melde fra
 - Landskapsentreprenørene hadde til gode kr 2 254 174
- 16. august 2016
 - Landskapsentreprenørene hadde til gode kr 347 647
- 8. mai 2017:
 - Konkurs åpnet
 - Landskapsentreprenørene hadde til gode kr 1 786 096
- Høyesterett konkluderte med at Landskapsentreprenørene ikke var påført tap

30

H

Kravet om at skade må være voldt «i den nevnte egenskap»

- Omfatter klart nok det styremedlemmer gjør i styremøter
- Omfatter i utgangspunktet ikke styremedlemmers opptreden for øvrig, jf. aksjeloven § 6-19 første ledd som slår fast at «Styret skal behandle saker i møte»
- Unnlater av å følge opp plikter som styremedlem vil kunne medføre skade voldt i egenskap av å være styremedlem
- Styremedlem kan pådra seg personlig ansvar etter alminnelige erstatningsrettslige regler dersom vedkommende ikke opptrer som styremedlem
- Styremedlem bør i egeninteresse klargjøre i hvilken egenskap vedkommende opptrer idet personer i utgangspunktet antas å opptre i eget navn dersom noe annet ikke er markert eller klart forutsatt mellom partene, jf. Rt-1980-1109

31

H

Foreldelse av styreansvar

- Krav om erstatning fra selskapet
 - Erstatningskrav som springer ut av kontrakt, jf. Rt-2008-833 avsnitt 68
 - Foreldes da etter foreldelsesloven § 3 nr. 2 fra mislighold inntrådte
 - Muligheter for tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10 nr. 1 i ett år etter at fordringshaveren fikk eller burde ha skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige
 - Muligheter for tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 12 nr. 1 bokstav b i ett år etter at vervet er opphørt
 - HR-2019-1073-A illustrerer utfordringer når selskapet går konkurs
- Krav om erstatning fra andre
 - Erstatningskrav springer ikke ut av kontrakt
 - Foreldes da etter foreldelsesloven § 9 nr. 1 tre år etter at fordringshaveren fikk eller burde ha skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige

32

H

Styreansvarsforsikring

- Betyggende eller økt risiko?
 - Bedre med enn uten
- Bygger på «claims made»-prinsippet
 - Ikke tilstrekkelig med forsikring så lenge man sitter i styret
 - Muligheter for forlengelse

33

H

Takk for oppmerksomheten!

**Kristin
Veierød**

Partner | Advokat

kv@hjort.no

Alex Borch

Partner | Advokat (H)

abo@hjort.no

34

